

PROGRAMSKE USMERITVE INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2016

I. SPLOŨNO

Na podlagi 2. člena Zakona o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 19/2014) bo Inšpektorat RS za delo (v nadaljevanju: inšpektorat) v letu 2015 opravljal redne naloge **inšpekcijskega nadzorstva** nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov, ki urejajo delovna razmerja, plače in druge prejemke iz delovnega razmerja, zaposlovanje delavcev doma in v tujini, sodelovanje delavcev pri upravljanju, stavke ter varnost in zdravje pri delu ter opravljal inšpekcijsko nadzorstvo tudi nad izvajanjem predpisov, ki to izrecno določajo. V skladu z Zakonom o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/2007 - uradno prečiščeno besedilo s spremembami) bo opravljal nadzorstvo nad izvajanjem dela javnih socialnovarstvenih zavodov, koncesionarjev in drugih pravnih ali fizičnih oseb, ki opravljajo socialnovarstvene storitve na podlagi dovoljenja za delo. Inšpektorat bo opravljal tudi inšpekcijski nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ter zakonitostjo dela komisij, in sicer na podlagi programa rednih nadzorov s tega področja.

Temeljne usmeritve nadzora

Posebno pozornost v inšpekcijskem nadzoru bo inšpektorat namenjal tistim področjem, ki se skozi prijave, opravljanje nadzorov in dejansko ugotovljene kršitve kažejo kot najbolj tvegana področja za večje kršitve pravic delavcev. Področja so sicer raznolika in obzirna, kljub temu pa je mogoče izluščiti nekaj osrednjih poudarkov, ki jih bomo skušali uresničiti v letu 2016.

Po pregledu prijav in ugotovljenih kršitev inšpektorat ugotavlja, da je zvečilo kršitev glede plačil za delo ponovno naraslo. Po oceni inšpektorata gre v velikem zvečilu za kršitve, ki se nanazajo na pretekla obdobja, delodajalci se vedno v veliki meri delavcem ne izplačujejo pripadajočih jim dodatkov. Iz ugotovitev nadzora inšpektorjev, iz prijav in tudi iz informacij, ki jih prejemamo od različnih družbenih skupin, izhaja, da so delodajalci v letih gospodarske krize v veliki meri zniževali stroške dela z zelo omejevalno kadrovsko politiko, ki pa je tudi po začetku rasti gospodarske aktivnosti, ko se naročila povečujejo, niso spustili. Tako je pri mnogih delodajalcih predvsem zaradi opaznega zagona gospodarstva mogoče zaznati dejansko kadrovsko podhranjenost, zaradi česar so njihove **zahteve do delavcev glede obsega opravljenega dela in števil opravljenih ur močno zaostrene**. Delavci imajo v vse več dejavnostih praktično ves čas **prerazporejen delovni čas, nadurno delo** morajo opravljati v bistveno večjem obsegu, kot je dopušteno z zakonom, poleg tega veliko opravljenih nadurnih plačil. Inšpektorji ugotavljajo več kršitev postopkov, kar praktično pomeni, da je zaposlenih premalo.

Zato bomo tudi v letu 2016 poudarek v inpekcijskem nadzorstvu dali **spoýtovanju dolo b glede delovnega asa, zagotavljanja po itkov in odmorov delavcem**, posledni no pa tudi vodenju evidenc s podro ja dela in socialne varnosti, predvsem **evidence o izrabi delovnega asa** (ztevilo ur, ki jih opravijo delavci, ztevilo nadur,õ), tudi v povezavi s **prerazporejanjem delovnega asa**. Navedene krzitive so medsebojno mo no povezane.

Pozorni bomo tudi na spoztovanje dolo b glede **pla ila za delo**, tudi v povezavi s konec tega leta sprejetim **Zakonom o dopolnitvi Zakona o minimalni pla i** (Uradni list RS, zt. 92/15; ZMinP-A), ki med drugim na novo dolo a, da se v znesek minimalne pla e, ki je dolo en z zakonom, **ne výtveajo dodatki za no no delo, za delo v nedeljo ter za delo na praznike in dela proste dneve** po zakonu. To pomeni, da bodo morali delodajalci pri delavcih, ki prejemale navedene dodatke, te izpla ati dodatno k znesku minimalne pla e kot je za delo, opravljeno v polnem delovnem asu, dolo en z ZMinP. Inzpektorji za delo bodo v svojih nadzorih preverjali tudi spoztovanje te novosti, ze posebno v dejavnostih, v katerih bomo izvajali usmerjene akcije nadzora, v katerih so izpla ila minimalne pla e pogostejza in v katerih je takzno delo pogostejze.

V letu 2016 bomo nadaljevali tudi z nadzorom **spoýtovanja prepovedi sklepanja pogodb civilnega prava**, saj ne opa0amo izboljzevanja stanja na tem podro ju, zaznavamo celo nove oblike izogibanja dolo bi 13. lena Zakona o delovnih razmerjih.

Ker vse navedeno v veliki meri vpliva na zadovoljstvo delavcev z delovnim okoljem, na njihovo zdravje in varno opravljanje dela, ker skupaj z drugimi pristojnimi institucijami zaznavamo tako podaljzevanje bolniških odsotnosti zaradi psihi nih te0av in stresa kot prezentizem, ki po drugi strani dolgoro no ze slabza zdravje delavcev, bomo tudi v letu 2016 veliko pozornosti namenili **zagotavljanju dostojnega delovnega okolja in varstvu pred vplivom psihosocialnih dejavnikov na zdravje zaposlenih**.

V letu 2016 bomo aktivni tudi v okviru kampanje v vseh lanicah EU, namenjene nadzoru **spoýtovanja pravic napotenih (agencijskih) delavcev**. V tem okviru bomo nadzirali tako delodajalce, ki zagotavljajo delo delavcev drugim delodajalcem **Ë uporabnikom**, kot tudi uporabnike te storitve. V nadzor bodo vklju eni tako inzpektorji s podro ja delovnih razmerij kot s podro ja varnosti in zdravja pri delu, kot je razvidno iz poglavja o usmerjenih akcijah nadzora, ki jih inzpektorat na rtuje za leto 2016.

Na podro ju socialnih zadev smoter inpekcijskih nadzorov ostaja predvsem **zagotavljanje strokovnosti dela v okviru veljavnih predpisov** ter spodbujanje in **zagotavljanje individualiziranega pristopa pri obravnavi** vsakega posameznega uporabnika.

Usmeritve inýpektorata pri drugih aktivnostih

Z Oeljo po im bolj u inkovitem in odzivnem delu si bomo ze naprej prizadevali za **kadrovsko okrepitev Inýpektorata RS za delo**. Ob nenehnem pove evanju ztevila prijav krzitev in vse ve ji zahtevnosti nadzorov je lahko delo Inzpektorata RS za delo ze bolj u inkovito zgolj z dodatnimi zaposlitvami. Zato si bomo prizadevali za okrepitev inzpektorata tako pri ztevilu inzpektorjev kot pri podpornih slu0bah, brez katerih tudi inpekcijsko delo ne more potekati brezhibno. Nadaljevali bomo tudi prizadevanja za okrepitev inzpektorata s **strokovnimi pomo niki**, ki jih je kot uradne osebe, zaposlene v inpekcciji, uvedel Oe v letu 2014 sprejet novi Zakon o inpekcciji dela. Strokovni pomo niki lahko nudijo strokovno pomo delodajalcem in delavcem glede izvajanja zakonodaje iz pristojnosti inzpektorata, sprejemajo vloge in druge pobude ter opravljajo tudi posamezna procesna dejanja v inpekcijskem postopku.

Z zaupanimi pooblastili bomo prispevali k vzpostavitvi vsestranskega, pravoasnega in celostnega sistema prepoznavanja in odzivanja na negotovosti oziroma odklonska ravnanja. Pri tem bomo stremeli k nadaljnjemu dobremu **medsebojnemu povezovanju institucij** z različnih delovnih področij, tako v smislu preventivnega kot tudi represivnega delovanja. Inzpektorat dobro sodeluje z resornim ministrstvom, tako z vidika zagotavljanja povratnih informacij, ki se nanazuje na ugotovitve inzpekcijskega nadzora, kot s predlogi za spremembe predpisov, ki izhajajo prav iz ugotovitev inzpekcijskih nadzorov. Z ministrstvom dobro sodelujemo tudi pri sprotnem rezevanju problematike, ki se pojavlja na terenu in smo z njo seznanjeni inzpektorat ali ministrstvo, ter pri izmenjavi strokovnih staliz .

Dobro sodelujemo z Varuhom človekovih pravic in Komisijo za preprečevanje korupcije, s sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in združenji delodajalcev. Dobro sodelovanje smo vzpostavili tudi s Finančno upravo RS (FURS), ki je v letu 2014 od Inzpektorata RS za delo prevzela nadzor nad zaposlovanjem na tujino, naze pristojnosti pa se pogosto dopolnjujejo.

Sodelovali bomo tudi z drugimi inzpektorati, z Zavodom RS za zaposlovanje, Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije ter z Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije in drugimi strokovnjaki ter strokovnimi organizacijami s področja dela.

Tudi v letu 2016 bomo izvedli različne **usmerjene akcije nadzora** na vseh treh področjih dela inzpektorata, ki bodo usmerjene bodisi na posamezno skupino subjektov nadzora oziroma v izvajanje predpisov v določeni dejavnosti, s poudarkom na področjih, ki po oceni tveganja zahtevajo dodatno pozornost. Z izvajanjem nadzora bomo poskušali oceniti aktualno stanje na posameznih področjih in okrepiti prisotnost pri posebej izpostavljenih subjektih oziroma dejavnostih. Ugotovitve inzpektorjev lahko pomembno prispevajo tudi k oblikovanju predlogov za spremembe predpisov. Usmerjene akcije bodo organizirane na področjih, kjer smo v preteklem obdobju ugotovili večje zvevilo krzitev oziroma subjekti nadzora še dalje niso bili nadzorovani, ponekod pa bomo nadzor izvajali prvi . Posamezne usmerjene nadzore bomo prilagodili **tudi glede na sprotne kazalnike**.

Pomemben del nalog inzpektorata je vezan tudi na delo **kot prekrýkovnega organa**. Ve naprej si bomo prizadevali za to, da bi se hitri prekrzkovni postopek poenostavil.

Inzpektorat RS za delo bo tudi v letu 2016 uresni eval svojo preventivno vlogo in tako v skladu 4. členom Zakona o inzpekciji dela nudil **strokovno pomo** delodajalcem in delavcem . glede izvajanja zakonov in drugih predpisov, kolektivnih pogodb ter sploznih aktov iz svoje pristojnosti.

Sodelovali bomo tudi pri pripravi zakonskih in podzakonskih predpisov, v različnih medresorskih delovnih skupinah, ki obravnavajo tudi vsebine s področja dela Inzpektorata RS za delo (na primer medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi, medresorska delovna skupina za pripravo moonih ukrepov za uveljavitev migracijske politike Republike Slovenije).

Tudi v letu 2016 bomo preverjali ustreznost programov **usposabljanja koordinatorjev** za varnost in zdravje pri delu na tujini in premijnih gradbiščih ter organizirali in izvajali **preverjanje znanja koordinatorjev** za pridobitev potrdila o strokovni usposobljenosti.

V letu 2016 bo **konferenca Inzpektorata RS za delo**, ki bo 14. po vrsti, ponovno namenjena področju varnosti in zdravja pri delu. Z vsakoletno strokovno konferenco bomo strokovno javnost opozorili na po nazi oceni aktualno tematiko s področja dela inzpektorata in na ta na in delodajalce in druge subjekte nadzora spodbuditi k ustreznim rezitvam različnih vpražanj.

¶e naprej bomo stremeli h **kakovosti opravljenega dela ter enotnemu uresni evanju politike in ukrepov na podro ju inýpekcije dela.**

Informacijski sistem IS IRSD bomo dopolnjevali in nadgrajevali v skladu s spremembami zakonodaje in zaznanimi potrebami po dostopu do posameznih podatkov. ¶e naprej si bomo prizadevali za vzpostavitev pravnih podlag za pridobivanje podatkov, ki omogo ajo elektronsko poslovanje, ki je hitreje in u inkovitejze. Poseben izziv z vidika informacijskega sistema v letu 2016 bo **izvajanje** ene od novosti, ki so jo prinesle spremembe in dopolnitve **Zakona o gospodarskih druýbah** v letu 2015, in sicer omejitve ustanavljanja dru0b in podjetnikov ter pridobitve statusa dru0benika osebam (fizi nim in pravnim), ki sta jih Inzpektorat RS za delo ali Finan na uprava RS v zadnjih 3 letih najmanj dvakrat pravnomo no oglobila zaradi prekrzka glede pla ila za delo ali zaposlovanja na rno. Inzpektorat bo moral registrskim organom (Ajpes, registrska sodiz a, notarji) dnevno zagotavljati te podatke. Tovrstno izmenjavo podatkov bomo morali zagotoviti tudi z Zavodom RS za zaposlovanje . za izvajanje **Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev**, z ve razli nimi subjekti pa tudi za izvajanje novega **Zakona o javnem naro anju**.

Dodatno pozornost bomo posvetili vsebinam na **spletiý u inýpektorata**, da bodo informacije o delu inzpektorata na im bolj jasen in razumljiv na in predstavljene javnosti ter da bodo na voljo vse potrebne informacije. Javnosti bomo napovedovali naze aktivnosti ter jo obvez ali o svojih ugotovitvah ter izre enih ukrepih.

Ustrezno pozornost bomo namenili analizam, poro ilom in drugi dokumentom s kadrovskega in finan nega podro ja ter drugim nalogam in obveznostim s podro ja upravljanja s lovezkimi viri in integritete. ¶e naprej bomo aktivni pri uresni evanju obveznosti do zaposlenih na podlagi ocenjenih tveganj in sprejetih ukrepov za zagotavljanje zdravega in varnega dela kot tudi promocije zdravja.

Prizadevali si bomo za zagotavljanje mo0nosti za v im ve ji meri **strokovno usposobljene usluýbence**. Tako iz Konvencije MOD zt. 81 o inzpekciji dela kot iz Zakona o inzpekciji dela in Zakona o inzpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, zt. 43/2007 - uradno pre iz eno besedilo in 40/14) izhaja, da ima inzpektor pravico in dol0nost izpopolnjevati svoje strokovno znanje in se usposablja za opravljanje svojih nalog. Zato bomo na Inzpektoratu RS za delo tudi v letu 2016 organizirali izpopolnjevanja oziroma usposabljanja uslu0bencev, predvsem na tistih podro jih, ki do0ivljajo najve sprememb oziroma se nanazajo na pooblastila uslu0bencev in zagotavljanje enotne politike delovanja organa. Z letnim na rtom izobra0evanja, usposabljanja in izpopolnjevanja uslu0bencev Inzpektorata RS za delo bomo dolo ili podrobnejze vsebine, vrste in namene. Usposabljanje prispeva tudi k ve jemu poenotenju postopkov inzpekcijskega nadzora ter odlo anja na upravnem in prekrzkovnem podro ju, kar bomo ze naprej skuzali dose i z izvedbo razli nih strokovnih delavnic.

Na **mednarodnem podro ju** bo Inzpektorat RS za delo opravljal naloge, ki izhajajo iz lanstva v Odboru glavnih inzpektorjev za delo pri Evropski komisiji (SLIC . Senior Labour Inspectors Committee). Aktivno bomo sodelovali pri izpolnjevanju sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije, ki izhajajo iz Konvencije MOD zt. 81 o inzpekciji dela v industriji in trgovini, iz Revidirane Evropske socialne listine ter ztevilnih direktiv s podro ja varnosti in zdravja pri delu in delovnih razmerij, sprejetih v okviru EU . predvsem v smislu zagotavljanja podatkov in poro anja v zvezi s temi dokumenti.

II. POROČILO O DELU INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2015

Inšpektorat bo na podlagi 7. člena Zakona o inšpekciji dela pripravil poročilo o svojem delu za preteklo koledarsko leto in ga predložil resornemu ministrstvu, ta pa ga bo posredoval v nadaljnjo obravnavo Vladi Republike Slovenije, Državnemu zboru Republike Slovenije in generalnemu direktorju Mednarodnega urada za delo. Vlada Republike Slovenije poročilo predloži tudi Ekonomsko-socialnemu svetu.

III. USMERJENE AKCIJE NADZORA S PODROJA DELOVNIH RAZMERIJ TER S PODROJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

V letu 2016 bodo inšpektorji izvajali različne usmerjene akcije nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s podroja varnosti in zdravja pri delu (VZD) ter s podroja delovnih razmerij. Akcije bodo izvajali predvsem v **krajših intenzivnih intervalih na območju celotne države, z večjim številom inšpektorjev hkrati.**

A. Usmerjene akcije, ki se bodo izvajale na območjih nadzora

1. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ter zakonodaje s podroja varnosti in zdravja pri delu na začetkih in pred začetkih gradbenih del

Tudi v letu 2016 bomo v dejavnosti gradbeništva izvedli usmerjeno akcijo nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje, saj ugotovitve iz preteklih let kažejo na pogoste kršitve pri delodajalcih iz te dejavnosti.

Inšpektorji s podroja nadzora delovnih razmerij bodo v letu 2016 usmerjeno akcijo izvedli le enkrat, poudarek pa bo predvsem na nadzoru instituta plačila za delo, upoztevajo (tudi) spremembo Zakona o minimalni plačilih.

Inšpektorji s podroja varnosti in zdravja pri delu že od leta 2009 opravljajo usmerjene nadzore gradbenih del, ki trajajo praktično skozi vsoto gradbeno sezono. Od takrat se je stanje na podroju varnosti in zdravja pri delu na gradbenih delih, prijavljenih po Uredbi o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začetkih in pred začetkih gradbenih delih (uredba), opazno izboljšalo, prav tako se je zmanjšalo število smrtnih in težkih nezdov. Pomembno vlogo pri upoštevanju predpisov s podroja varnosti in zdravja pri delu na gradbenih delih imajo tudi tisti koordinatorji za varnost in zdravje pri delu, ki so na gradbenih delih prisotni vsaj enkrat na teden, in strokovni delavci delodajalcev, ki pa so na gradbenih delih bolj redko prisotni. V gradbeni dejavnosti so že vedno prisotni izvajalci, ki ne upošteva nobenih minimalnih zahtev iz priloge IV uredbe.

Od leta 2013 zato inšpektorat poleg klasičnih gradbenih del poostreno nadzira tudi delovna izvajalcev, kot so krovci, tesarji, kleparji, fasaderji in monterji oken. Na teh delovnih delih pride vsako leto vsaj do treh smrtnih nezdov. Ugotavljamo, da večina omenjenih obrtnikov slabo upošteva oziroma sploh ne upošteva predpisov s podroja varnosti in zdravja pri delu, zato bomo v letu 2016 nadaljevali s poostrenim in usmerjenim nadzorom s podroja varnosti in zdravja pri delu na kratkotrajnih delovnih delih na gradbiščih, ki večina ne izpolnjuje pogojev za prijavo gradbenih del po uredbi.

V letu 2016 bodo inšpektorji s podroja varnosti in zdravja pri delu ponovno izvajali poostren in usmerjen nadzor na začetkih in pred začetkih gradbenih delih od 8. 2. 2016 do 18. 11. 2016. V tem okviru bodo štirikrat izvedli tudi tridnevno povečano aktivnost na gradbenih delih, v kateri bodo sodelovali vsi inšpektorji za nadzor VZD, ki bodo na voljo. Nadzor bo potekal tako na klasičnih gradbenih delih, prijavljenih po uredbi, kot na delovnih delih, kjer se izvajajo kratkotrajnejša dela.

Na gradbenih delih delovnih delih bodo inšpektorji s podroja VZD preverjali izvajanje ukrepov, ki so opredeljeni v minimalnih zahtevah v prilogi IV uredbe, ter uporabo in zagotavljanje uporabe osebne varovalne opreme. Nadzirali pa bodo tudi izpolnjevanje obveznosti naročnikov, koordinatorjev za VZD in (glavnih) izvajalcev.

K sodelovanju v tej usmerjeni akciji bomo povabili **tudi Inšpektorat RS za okolje in prostor.**

2. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ter zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu v dejavnostih, ki se nanajajo na predelavo oziroma obdelavo lesa (dejavnosti po SKD: C16 in C31)

Ugotovitve inšpektorjev na terenu kažejo na večjo pojavnost nekaterih nepravilnosti s področja delovnih razmerij ter pri zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih, ki se ukvarjajo z lesno industrijo v širšem smislu. Tako bomo v letu 2016 izvedli usmerjeno akcijo nadzora pri delodajalcih, ki se ukvarjajo z obdelavo oziroma predelavo lesa in s proizvodnjo izdelkov iz lesa, in pri delodajalcih, ki se ukvarjajo s proizvodnjo pohiztva.

S področja nadzora delovnih razmerij bo poudarek na spoštovanju določb o delovnem času, zagotavljanju odmorov in počitkov delavcem ter glede plačila za delo.

Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu pa bodo v okviru akcije ugotavljali ustreznost vsebine Izjave o varnosti z oceno tveganja in navedenih ukrepov, saj je prah trdega lesa rakotvoren. Zato je pomembno tudi opravljanje preiskav škodljivosti delovnega okolja (meritev zaprženosti, ustreznost, periodika, na in izvajanja meritev) in zagotavljanje lokalnega odsesavanja ter izločitve delovnih povzrin, delovne opreme in prostorov. Posebno pozornost bomo namenili tudi zagotavljanju in uporabi ustrezne osebne varovalne opreme, opravljanju zdravstvenih pregledov, usposabljanju delavcev za varno delo, ustreznosti delovne opreme in drugih sredstev za delo ter izvajanju pregledov električnih inštalacij.

Akcijo bomo izvedli **v sodelovanju s Finančno upravo RS.**

3. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ter predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih v gostinstvu

Dejavnost gostinstva je poleg gradbeništva in trgovine ena izmed dejavnosti, v katerih inšpektorat **na področju delovnih razmerij** vsako leto ugotavlja največ kršitev. Zato bomo delodajalcem, ki se ukvarjajo z gostinstvom, tudi v letu 2016 namenili večjo pozornost v okviru usmerjenega nadzora, ki bo obsegal predvsem spoštovanje prepovedi opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja in spoštovanje določb, ki se nanašajo na delovni čas, delo s krajšim delovnim časom in vodenje evidenc na področju dela. Posebej bomo preverjali tudi izvajanje določb 14. in 16. člena Zakona o javni rabi slovenskega jezika. Ker so inšpektorji v preteklosti ugotovili tudi grobe kršitve delovnega prava pri delodajalcih, ki v gostinstvu zaposlujejo tujce, bomo preverjali tudi izvajanje Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev.

Gostinstvo je dejavnost, v kateri se pogosto izvajajo tudi **inšpekcijski pregledi s področja varnosti in zdravja pri delu**, inšpektorji pa kljub temu ugotavljajo nepravilnosti, ki se nenehno ponavljajo. Zato bomo tudi z vidika varnosti in zdravja pri delu v letu 2016 gostinsko dejavnost ponovno poudarjeno nadzorovali, posebno pozornost bomo namenili nadzoru ustrezne opredeljenosti konkretnih tveganj v Izjavi o varnosti z oceno tveganja in ustreznosti izvajanih ukrepov, ustreznosti zagotavljanja preventivnih zdravstvenih pregledov s strani izvajalcev medicine dela, ustreznosti izvajanja in preizkušanja usposobljenosti za varno opravljanje dela ter uporabi varne delovne opreme. Inšpektorji bodo preverjali tudi, kako delodajalci spoštujejo prepoved kajenja zaposlenih na delovnih mestih v zaprtih prostorih oziroma kakšni so njihovi ukrepi glede tega. Posebno pozornost bodo namenili tudi varnemu delu dijakov in študentov.

V usmerjenem nadzoru bo **sodelovala tudi Finančna uprava RS.**

4. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ter predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih v dejavnosti zasebnega varovanja (dejavnost po SKD: N80)

Kolektivna pogodba za dejavnost zasebnega varovanja (Uradni list RS, št. 73/00, s sprem.) je bila odpovedana leta 2005 in je prenehala veljati v letu 2007. Od takrat se razmere glede zagotavljanja pravic delavcem, zaposlenim pri delodajalcih s področja zasebnega varovanja, po ugotovitvah reprezentativnega sindikata v dejavnosti slabšajo. Na to nakazujejo tudi ugotovitve inšpektorjev, ki so v dejavnosti zasebnega varovanja v preteklosti obravnavali več delodajalcev, ki so grobo oziroma pogosto kržili pravice delavcem tako s področja delovnega prava kot s področja varnosti in zdravja pri delu. Zato bomo pri delodajalcih, ki se ukvarjajo z zasebnim varovanjem, že v prvi polovici leta 2016 izvedli usmerjeno akcijo z obeh področij nadzora.

Inšpektorji s področja nadzora delovnih razmerij bodo preverjali izvajanje določb predpisov, ki se nanašajo na delovni čas in njegovo praznikovanje, na zagotavljanje odmorov in počitkov, na plačilo za delo (zlasti posebno v luči spremembe Zakona o minimalni plačilu), na pravico do regresa za letni dopust, na sklepanje in trajanje (oziroma verjetnost) pogodb o zaposlitvi za določen čas, na opravljanje dela asistentskih ali ob asistentskih delavcih ter študentov, na prepoved diskriminacije pri zaposlovanju ter delu delavcev in na zagotavljanje dela delavcev uporabniku po Zakonu o urejanju trga dela.

Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu bodo nadzirali zlasti vsebino izjave o varnosti z oceno tveganja. Pri tem bodo pozorni predvsem na izvajanje ukrepov, s katerimi se zagotavlja varnost in zdravje delavcev, ki opravljajo delo na terenu. Inšpektorji bodo preverjali tudi zagotavljanje in ustreznost potrebne osebne varovalne opreme za delo na terenu ter zagotavljanje usposabljanja delavcev za varno delo in zagotavljanje zdravstvenih pregledov v okviru delovnega časa.

K sodelovanju bomo povabili tudi **Inšpektorat RS za notranje zadeve**.

5. Akcija nadzora izvajanja določb v zvezi z zagotavljanjem dela delavcev uporabniku in določb o pravicah napotenih (agencijskih) delavcev

Predvidevamo, da bomo v drugi polovici leta 2016 v okviru evropske kampanje izvedli usmerjeno **akcijo nadzora izvajanja določb Zakona o urejanju trga dela in Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1)**, ki urejajo zagotavljanje dela delavcev uporabniku, in določb **Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev** ter Zakona o delovnih razmerjih glede izvajanja storitev z napotenimi delavci, s tem povezano hrambo dokumentacije na kraju opravljanja storitve ter v zvezi z zagotavljanjem pravic napotenim delavcem v skladu z 208., 209. in 210. členom ZDR-1. V okviru posrednega nadzora bomo predvidoma posebej preverjali tudi upoštevanje prepovedi diskriminacije v zvezi s trajanjem delovnega razmerja v smislu 6. člena ZDR-1, in sicer, ali je delavcem, ki opravljajo delo pri delodajalcu uporabniku, h kateremu so za asno napoteni, zagotovljena enaka obravnava kot delavcem, ki so pri delodajalcu uporabniku zaposleni na podlagi pogodbe o zaposlitvi.

Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu bodo v okviru evropske kampanje predvidoma izvajali nadzor tako pri delodajalcih, ki zagotavljajo delo delavcem uporabniku, kot tudi pri uporabnikih. Nadzor bo usmerjen zlasti v preverjanje delovnih pogojev in komunikacije med vsemi delavci pri uporabniku v smislu zagotavljanja varnega in zdravega dela.

B. Usmerjene akcije s področja nadzora delovnih razmerij

1. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti prometa

Inzpektorji s področja delovnih razmerij bodo tako kot v tem letu tudi v letu 2016 izvajali akcijo nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti prometa. Inzpektorji bodo spoštovanje veljavne zakonodaje preverjali tako na področju prevoza oseb kot tudi na področju prevoza blaga. V okviru akcije nadzora bodo med drugim preverjali izvajanje določb delovnopravne zakonodaje glede delovnega mesta in vodenja ustreznih evidenc po Zakonu o evidencah na področju dela in socialne varnosti ter po Zakonu o delovnem mestu in obveznih postopkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi. Posebej bodo inzpektorji pri delodajalcih v dejavnosti prometa preverili tudi upoštevanje določb delovnopravne zakonodaje o pogodbah o zaposlitvi s krajšim delovnim mestom in o prepovedi opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja.

V usmerjenem nadzoru bomo **sodelovali z Inšpektoratom RS za infrastrukturo.**

2. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri delodajalcih, ki imajo status invalidskega podjetja

V letu 2016 bomo preverjali izvajanje delovnopravne zakonodaje tudi pri delodajalcih s statusom invalidskega podjetja. To so podjetja, ki jim je tovrsten status (ob izpolnjevanju ustreznih pogojev) podelilo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki vodi tudi posebni register invalidskih podjetij, objavljen na spletni strani ministrstva. Ker je eden od pogojev za ohranitev statusa invalidskega podjetja tudi zaposlovanje najmanj 40 odstotkov invalidov izmed vseh zaposlenih delavcev v družbi med celotnim poslovnim letom (v skladu s Pravilnikom o invalidskih podjetjih), bodo inzpektorji v okviru poostreženega nadzora preverjali, ali so delodajalci v obdobju enega leta odpovedali kateremu od zaposlenih invalidov pogodbo o zaposlitvi oziroma mu je delovno razmerje prenehalo iz drugega razloga, poleg tega pa bodo preverili, ali so delodajalci v postopkih odpovedi oziroma prenehanja pogodb o zaposlitvi delavcem upoštevali svoje obveznosti iz ZDR-1.

Prav tako bodo inzpektorji pri delodajalcih preverili izvajanje delovnopravne zakonodaje glede plačila za delo, regresa za letni dopust, glede posebnega varstva invalidov in glede delovnega mesta (vključno z njegovim prerazporejanjem oziroma morebitnim nadurnim delom) ter vodenja evidenc na področju dela. Posebno pozornost bodo namenili tudi izvajanju določb o prepovedi diskriminacije pri zaposlovanju in v mestu trajanja delovnega razmerja (posebej na podlagi osebne okoliščine invalidnosti in zdravstvenega stanja) ter o prepovedi spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu.

3. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje glede zagotavljanja plačila za delo pri delodajalcih enoosebnih družbah, ki zaposlujejo družinske članke

Finančna uprava RS (FURS) je v preteklosti zaznala problematiko glede izplačevanja plačila za delo v primerih, ko je delodajalec enoosebna družba, torej družba, katere ustanovitelj, družbenik in zakoniti zastopnik je ena (in ista) oseba. FURS nam bo na podlagi dogovora v letu 2016 posredovala podatke o družbah, v katerih so ob inšpekcijskih nadzorih izvajanja danih predpisov zaznali kršitve glede izplačevanja plačila za delo družinski članom lastnika in zakonitega zastopnika družbe. Inzpektorji za delo pa bodo preverili obstoj morebitnih kršitev s področja navedenih pristojnosti.

Akcije bodo potekale v krajzih, **nekajdnevnih asovnih intervalih**, razen v akciji nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje glede zagotavljanja plačila za delo pri delodajalcih . enoosebnih družbah, ki zaposlujejo družinske lane.

Poleg navedenih akcij nadzora se bomo **vklujujemo tudi v usmerjene akcije drugih organov nadzora**, e bo izkazana tudi pristojnost Inzpektorata RS za delo.

C. Usmerjene akcije s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu

1. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih vzorčkov (»reprezentativni vzorec«)

Akcija se izvaja že nekaj let in tudi za leto 2016 načrtujemo njeno izvedbo. Izvajala se bo celo leto. Ugotovitve glede spoštovanja osnovnih varnostnih in zdravstvenih zahtev s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu pri naključno izbranih delodajalcih dokaj realno prikazujejo stanje v Republiki Sloveniji na tem področju. Tudi v prihodnjem letu bo naključno izbranih vsaj 1000 delodajalcev. Na osnovi opravljenih inzpekcijskih nadzorov bomo pridobljene ugotovitve uporabili za ugotavljanje sploznega stanja varnosti in zdravja pri delu in v primerjavi s preteklimi leti za ugotavljanje trendov na tem področju v Sloveniji. Inzpektorji bodo ugotavljali spoštovanje predpisov predvsem glede ocenjevanja tveganj, usposabljanja delavcev za varno delo, zagotavljanja preventivnih zdravstvenih pregledov, zagotavljanja varnega in zdravega delovnega okolja, zagotavljanja varne delovne opreme ipd.

2. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu v zvezi z zagotavljanjem in uporabo ustrezne osebne varovalne opreme - zahteva o i

Zagotavljanje osebne varovalne opreme delavcem in njena uporaba predstavljata zahtevo, ki je delodajalci ne izvajajo v obsegu in na način, kot bi morali skladno z veljavno zakonodajo. To izhaja iz ugotovitev opravljenih inzpekcijskih nadzorov pri delodajalcih, pri katerih se ni mogoče izogniti tveganjem za varnost in zdravje pri delu in ko se ne more v zadostni meri omejiti tveganj s tehničnimi sredstvi kolektivnega varstva ali z ustrežno organizacijo dela. Namen akcije bo ugotoviti, kakšno osebno varovalno opremo zahtevajo (v nadaljevanju: OVO) delodajalci zagotavljajo delavcem. Inzpektorji bodo ugotavljali ustreznost Izjave o varnosti z oceno tveganja glede uporabe OVO, prav tako bodo nadzorovali, ali je OVO ustrezno in namensko opredeljena. Inzpektorji bodo v okviru akcije nadzirali tudi skladnost OVO s predpisi glede oblikovanosti in njene izdelave, preverjali ustreznost OVO glede na dejanske razmere na delovnem mestu, ugotavljali ustreznost vzdrževanja OVO ter nadzirali praktično usposobljenost delavcev za pravilno uporabo. Ugotavljali bodo tudi, ali delodajalci sploh zagotavljajo delavcem OVO ter na kakšen način zagotavljajo njeno uporabo. V sklopu nadzorov bodo inzpektorji preverjali tudi ustreznost CE označevanja OVO, ES izjavo o skladnosti, označevanje in navodila za njeno uporabo.

3. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi s psihosocialnimi dejavniki tveganja na delovnih mestih

Inzpektorat RS za delo je akcijo glede psihosocialnih dejavnikov tveganja izvajal že v letu 2010. Poglavitni namen akcije je bil ugotoviti, ali delodajalci zagotavljajo ukrepe, ki se nanazajo na to

področje, se seznaniti s stanjem na področju psihosocialnih dejavnikov na delovnem mestu in ugotavljati morebitne opustitve funkcije v organizaciji dela. Sprotno reševanje sporov med delavci na horizontalni in vertikalni ravni, kjer je bistven izvor stresa in trpinjenja na delovnem mestu. Ugotovitve iz leta 2010 so bile zaskrbljujoče, po letu 2010 pa je prizlo tudi do sprememb zakonodaje na področju varnosti in zdravja pri delu, zato bomo ugotovili, kakšne so morebitne spremembe na obravnavanem področju v primerjavi z letom 2010. Akcija je bila načrtovana za leto 2015, vendar zaradi izvajanja drugih nalog ni bila izvedena. Zato bodo pristojni inšpektorji v letu 2016 opravljali nadzore v zvezi s psihosocialnimi tveganji. V nadzor pa bodo poleg dejavnikov, ki so bili vključeni leta 2010, vključili tudi nove dejavnike, predvsem tiste, ki so povezani z določili novega Zakona o varnosti in zdravju pri delu.

Akcije in poostreni nadzori s področja varnosti in zdravja pri delu bodo potekali tako v krajših, **nekajdnevnih časovnih intervalih** kakor tudi **stalno v določenem časovnem obdobju**.

D. Druge akcije

V letu 2016 bomo na podlagi sklepov Inšpekcijskega sveta, regijske koordinacije in medsebojnih dogovorov izvajali tudi različne skupne akcije z drugimi inšpekcijskimi organi.

IV. PROGRAMSKE USMERITVE INŠPEKTORJEV ZA SOCIALNE ZADEVE

Po Zakonu o socialnem varstvu (ZSV) in prvem odstavku 10. člena Pravilnika o izvajanju inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva (Uradni list RS, št. 74/2004; pravilnik) opravlja socialna inšpekcija nadzor nad delom javnih socialnovarstvenih zavodov, koncesionarjev in drugih pravnih ali fizičnih oseb, ki izvajajo socialnovarstvene storitve na podlagi dovoljenja za delo.

1. Redni inšpekcijski nadzor

Za izvedbo rednih inšpekcijskih nadzorov bodo v skladu z določili prvega odstavka 10. člena pravilnika v letnem programu rednih nadzorov za leto 2016 poleg izvajalcev, pri katerih bo opravljen nadzor, določena tudi strokovna področja, ki jih bodo inšpektorji pri teh izvajalcih z posebej podrobno proučili.

Pri pripravi programa rednih inšpekcijskih nadzorov na področju socialnega varstva v letu 2016 bomo za posamezne izvajalce upoštevali spodaj navedene usmeritve, določene dopolnitve pa so mogoče tudi na predlog pristojnega Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

V letu 2016 bodo inšpektorji za socialne zadeve opravili redne inšpekcijske nadzore pri naslednjih izvajalcih socialnovarstvene dejavnosti:

1.1. Centri za socialno delo

Pri centrih za socialno delo bodo inšpektorji preu ili opravljanje nalog s podro ja **skrbništva**. V nadzorih bodo preverjali predvsem:

- vodenje postopka postavitve osebe pod skrbništvo po uradni dolnosti ter ugotavljanje potreb in koristi varovanja, ki ga je treba zaz ititi z institutom skrbništva,
- popis premoenja oseb, ki se postavljajo pod skrbništvo, spremljanje in potrjevanje skrbniških poro il,
- rezevanje ugovorov in sodelovanje s svojci varovanja po postavitvi skrbnika,
- strokovno in postopkovno ustreznost prepletanja in lo evanja vodenja postopkov javnih pooblastil na podro ju skrbništva po Zakonu o zakonski zvezi in druinskih razmerjih ter vodenja socialnovarstvenih storitev po Zakonu o socialnem varstvu.

1.2. Koordinatorji za prepre evanja nasilja v druini

Pri koordinatorjih za prepre evanja nasilja v druini bomo prou ili predvsem **nudnje strokovne podpore delavcem** . nosilcem posameznih zadev, ki obravnavajo primere nasilja, **pomo pri vzpostavitvi in organizaciji sploynega kriznega tima** na lokalnem nivoju, organizaciji in vodenju **delovanja enotnega medinstitucionalnega tima** za obravnavo odraslih Ortev nasilja, vodenje oziroma koordiniranje **dela interventne sluibe** v primeru izreka prepovedi priblioevanja dolo enemu kraju ali osebi.

Prou ili bomo tudi opravljanje nalog pri **organizaciji in vzdrjevanju mreje izvajalcev in programov** na podro ju socialnega varstva za prepre evanje in zirjenje nasilja, **prenaanje znanj** strokovnim delavcem.

1.3. Izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalno varstvo starejih

Pri domovih za starejze ter koncesionarjih, ki izvajajo socialnovarstveno storitev institucionalno varstvo starejih, bomo prou ili predvsem:

- postopek sprejema, premestitve in odpusta,
- medstrokovno timsko obravnavo uporabnikov storitve,
- notranje sisteme obravnavanja pripomb, ugovorov in pritoOb uporabnikov storitve ter informiranost uporabnikov o moOnostih sodelovanja pri izvajanju storitve,
- moOnosti za uresni evanje na el in pravic stanovalcev do individualizirane obravnave (individualni na rti obravnave),
- izvajanje storitve v vrsti oskrbe IV,
- izvajanje storitve za uporabnike, mlajze od 65 let,
- oskrbo v oskrbovanih stanovanjih.

1.4. Izvajalci socialnovarstvene storitve pomo druini na domu kot socialna oskrba na domu

Pri nadzoru izvajanja storitve pomo druini na domu kot socialna oskrba na domu (pri javnih zavodih, koncesionarjih in izvajalcih z dovoljenjem za delo) bomo prou ili predvsem:

- pravne podlage za izvajanje storitve in izra un vizine prispevkov uporabnikov storitve,
- izvajanje storitve v okviru predpisanega standarda in normativa storitve,
- postopek ugotavljanja upravi enosti do storitve in pogojev za izvajanje storitve,
- vodenje predpisane dokumentacije in evidenc o opravljanju storitve,
- pogodb, dogovore in poro ila o superviziji neposrednih izvajalcev storitve.

1.5. Izvajalci socialnovarstvene storitve socialni servis

Pri izvajalcih socialnovarstvene storitve socialni servis bomo proučilo predvsem:

- pravne podlage za izvajanje storitve,
- cenik storitve, izračun cene za leti 2015 in 2016 ter računa, izstavljene naročnikom,
- evidence opravljanja storitve za posamezne uporabnike,
- dogovor oziroma pogodbo o izvajanju storitve.

1.6. Izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalno varstvo odraslih oseb z motnjami v duševnem razvoju, s težavami v duševnem zdravju, s senzornimi motnjami, motnjami v gibanju in z napredovalno kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja

V posebnih socialnovarstvenih zavodih, posebnih enotah domov starejših ter varstveno-delovnih centrih, ki izvajajo socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva odraslih oseb z motnjo v duševnem razvoju in z več motnjami, bomo še posebej preučili:

- soglasje uporabnika za bivanje v varovanih oddelkih oziroma sklep sodišča,
- postopek izvajalca v primeru pridržanja proti volji uprave,
- pogoje za multidisciplinarne obravnave.

1.7. Izvajalci socialnovarstvene storitve vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji

Pri varstveno-delovnih centrih in koncesionarjih, ki opravljajo socialnovarstvene storitve vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji za odrasle invalidne osebe, bomo **v enotah za bivanje** preučili zlasti:

- postopek vključitve in sprejema novih uporabnikov,
- sprejem in uvajanje v dejavnosti izvajalca,
- načine motivacije za delo in sistem nagrajevanja pri delu.

Pri nadzoru storitve vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji pa se bomo proučili zlasti:

- postopek vključitve in sprejema novih uporabnikov,
- sprejem in uvajanje v dejavnosti izvajalca,
- načine motivacije za delo in sistem nagrajevanja pri delu.

2. Izredni inšpekcijski nadzori

Po zakonu bo socialna inšpekcija izredne inšpekcijske nadzore opravljala na pobudo uprave inih predlagateljev ter po oceni direktorja socialne inšpekcije.

V. ZAKLJU EK

Inzpektorat RS za delo bo tako s preventivnimi kot tudi s kaznovalnimi aktivnostmi prispeval k spoztovanju zakonodaje iz svoje pristojnosti.

Glede na ugotovitve in dejansko zaznano problematiko bomo po potrebi navedenim programskim usmeritvam dodali tudi nove aktivnosti.

Pripravili:

- Jasmina Rakita Cencelj, direktorica
- Slavko Kriztofelc, direktor
- Peter Stefanoski, direktor
- mag. Sonja Konestabo, vodja slu0be
- Branka Knafelc, podsekretarka

Nataza Tr ek
glavna inzpektorica RS za delo